

MaNie

Nr. 153
Herfst / Winter 2024

Over- winteren

Coverstory

Dat veel vogels tijdens de winter in warmere oorden verblijven is alom bekend. Maar hoe komen vlinders, bijen en wilde zoogdieren zoals dassen, eekhoorns en vossen door deze koude periode?

Natuurwerkgroep

Deze ijverige werkgroep doet verslag van twee activiteiten: één in eigen omgeving en een ander in Zuid-Limburg, in het domein van de eikelmuis.

Reptielenmonitoring

John Toonen doet de monitoring het al 30 jaar. Hij ontdekte tijdens zijn onderzoek niet alleen reptielen, maar ook tal van andere dieren die zich koesteren aan de prettige omgeving die hij voor zijn koudbloedige doelgroep creëerde.

De Hawkins line

Parallel aan het dijktracé van het Duits Lijntje herinnert een lager gelegen pad aan een door het Britse leger aangelegde railverbinding vanaf Molenhoek. Ter gelegenheid van de aanstaande herdenking van 80 jaar bevrijding krijgt de Hawkins Line hernieuwde aandacht.

IVN natuureducatie is een landelijke organisatie, opgericht in 1960. De vereniging heeft 161 afdelingen met circa 6000 IVN-vrijwilligers die zich inzetten voor natuur, milieu en duurzaamheid.

IVN MAAS EN NIEERS

Onze afdeling heeft als werkgebied de gemeenten Genneep, Bergen en Mook en Middelaar. We hebben ruim 300 leden, waarvan 55 jeugdleden. Ons doel is om jong en oud te laten ervaren hoe mooi en waardevol natuur is. Onze actieve leden / vrijwilligers organiseren onder andere natuurexcursies, jeugdactiviteiten, cursussen en nog veel meer.

Word lid en doe mee!

Bijvoorbeeld met de nieuwe uilenwerkgroep. Of samen aan de slag in het groen met de werkgroep Landschapsbeheer. Zie al onze werkgroepen op deze pagina. Er zit vast wel een activiteit tussen die bij jou past en waarmee jij je kunt inzetten voor onze mooie natuur.

Heb je interesse? Of wil je meer informatie? Stuur dan een kort mailtje naar de werkgroep met je voorkeur. Zie voor meer informatie onze website www.ivn.nl/afdeling/maas-en-niers of scan de QR-code:

Hoe kun je lid worden of opzeggen?

Nieuw lid of donateur | IVN
<https://www.ivn.nl/afdeling/maas-en-niers/lidmaatschap/>

Wat kost het om lid te worden?

Jeugdleden € 7,50 per jaar en volwassen lid € 25,- meer info: zie website.

Wat biedt het lidmaatschap je?

4x per jaar het IVN-blad 'Mens en Natuur', 3x per jaar het clubblad MaNie, Nieuwsbrieven, natuurwandelingen, cursussen, lezingen en deelname aan werkgroepen.

COLOFON

Redactieteam MaNie

Natascha Bakker, Myriam van Breevoort, Saskia Egmond, René Elich, Germa Vloet.

E-mailadres redactie: Rene Elich, p/a redactie.manie@ivn-maasenniers.nl

Grafische vormgeving: Andries Kneuel

Foto cover: rode vos (Shutterstock)

Foto's achterblad: Hans Derksen; René Elich; Bennie Musters

Druk: Druckerei Heiming | Kleve, Deutschland

Papier:

Bezoekadres IVN Maas en Niers: Kampweg 10, 6591 XV Genneep (bij de algemene begraafplaats).

Bankrekening: IBAN NL69 RABO 0140663460

KuK-nummer: 40166209

© Copyright IVN Maas en Niers

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande toestemming voor andere doeleinden gebruikt worden.

Werkgroepen

Bibliotheek:

René Elich - redactie.manie@ivn-maasenniers.nl

Cursussen:

Roel Steinmann - educatie@ivn-maasenniers.nl

Excursies en wandelingen:

Roel Steinmann - activiteiten@ivn-maasenniers.nl

Fotografie:

Marian Vink - fotografie@ivn-maasenniers.nl

Insecten en vlinders:

Peter Megens - insecten@ivn-maasenniers.nl

Jeugd, de Groentjes:

Myriam van Breevoort - groentjes@ivn-maasenniers.nl

Landschapsbeheer:

John Toonen - landschapsbeheer@ivn-maasenniers.nl

Natuur en Milieu:

Jan Wolters - IVNNatuurenMilieu@ivn-maasenniers.nl

Nieuwsbrief:

Germa Vloet - nieuwsbrief@ivn-maasenniers.nl

Paddenstoelen

Elma Burg - paddenstoelen@ivn-maasenniers.nl

Planten:

Hennie Dimmers - planten@ivn-maasenniers.nl

Redactie MaNie:

René Elich - redactie.manie@ivn-maasenniers.nl

Roofvogels en uilen:

Dirk Kerkhoff - ruwg@ivn-maasenniers.nl

Vogels:

John Toonen - vogels@ivn-maasenniers.nl

Website:

Saskia Egmond - website@ivn-maasenniers.nl

René Elich - agenda@ivn-maasenniers.nl

Bestuur

Voorzitter: Ger Frenken

voorzitter@ivn-maasenniers.nl

Secretaris: Angelique Zeelen

secretaris@ivn-maasenniers.nl en info@ivn-maasenniers.nl

Penningmeester: Xander van Hartingsveldt

penningmeester@ivn-maasenniers.nl

Communicatie: Natascha Bakker

communicatie@ivn-maasenniers.nl

Ledenadministratie: Jeroen Jorna

ledenadmi@ivn-maasenniers.nl

Werkgroepen: Roel Steinmann

activiteiten@ivn-maasenniers.nl

Vertrouwenspersoon

Arnold Jansen - vp-mannen@ivn-maasenniers.nl

Voorwoord

Beste leden en lezers,

De kleurenpracht van de herfst is al weer op z'n retour, de winter staat bijna voor de deur. Wat gaat zo'n jaar toch snel voorbij en wat gebeurt er iedere keer weer een boel. In het lentenummer kondigde waarnemend voorzitter Jan Wolters zijn afscheid aan. In het zomernummer blikte het interim bestuur terug op een roerig verlopen Groot Overleg en een uitgestelde voorjaars ALV. Maar het interim bestuur was ook verheugd te kunnen melden dat de commissie bestuurlijke vernieuwing voortvarend te werk was gegaan en haar resultaten tijdens een extra ALV in september zou gaan presenteren.

En nu kan ik hier in het herfst / winternummer jullie het, door de ALV benoemde, kersverse bestuur voorstellen: Roel Steinmann (werkgroepen), Xander van Hartingsveldt (penningmeester), Jeroen Jorna (ledenadministratie), Natascha Bakker (communicatie), Angelique Zeelen (secretaris) en ondergetekende (voorzitter). Alhoewel we allemaal het IVN wel kenden, staan we er als nieuw bestuur van te kijken wat er allemaal omgaat in onze afdeling. Het bruist er van de energie. Denk alleen maar eens aan het prachtige afdelingsblad, de MaNie, aan de uitstekend beheerde website met een schat aan informatie over onze club, de vele werkgroepen met onder andere een florerende jeugdgroep de Groentjes en last but not least een prachtig clubgebouw.

Bijzondere vermelding verdient in dit verband ook het, door het vorige bestuur in 2023 ingestelde, Groot Overleg (GO). Dit overleg, waarin werkgroepcoördinatoren, actieve leden en bestuur participeren heeft zich, zoals oudsecretaris Marcel Aaldering het in het lentenummer verwoordde: "bewezen als een waardevolle vorm van samenwerking en besluitvorming". Als nieuw bestuur zien we in dit GO vooral een uitstekend middel om samen met jullie onze IVN activiteiten verder uit te bouwen.

Onze oudvoorzitter Jan Wolters gaf aan dat het een eer was om voor jullie, als leden, de vereniging krachtig en gezond te houden en verder te ontwikkelen. Wij voelen ons zeer verplicht hieraan in die geest verder te werken. Rest mij vooral dank uit te spreken voor het vele werk dat door het vertrekkende bestuur is verricht, met inbegrip van het interim bestuur en de werkgroep bestuurlijke vernieuwing. Deze laatste heeft ons immers weten te verleiden om als bestuurslid aan de slag te gaan. We hebben er zin in. Jan, Marcel, Peter, Marian en Hennie dank!

Namens het nieuwe bestuur,
Jullie nieuwe voorzitter
Ger Frenken

Inhoud

- 2 IVN-info, bestuur en werkgroepen
- 3 Voorwoord
- 4 Overwinteren
- 5 - Natuurwerkdag 2024
- Rabo clubactie
- 6 Kerkuilen in Molenhoek
- 7 - Ecotop Maasduinen 2024
- Raadplaatje
- 8 Mijn magische Maas- en Niersplek
- 9 Paddenstoelen Bleijenbeek
- 10 Romaanse kerktoeren in Afferden
- 11 Niet alleen reptielen
- 12 - Programma Groentjes
- Herfstwandeling
- 13 - Bodemdierendag
- Nachtvlinderavond
- 14 - Even voorstellen.....
- Herfstkleuren zoeken
- 15 Boomkickers
- 16 Natuurwerkweekend
- 18 De Hawkins line
- 19 Nestkastcontrole 2024
- 20 Blij in 'De Wij'
- 21 - IVN-dankfeest
- Oplossing raadplaatje
- 22 Landschapsbeheergroep
- 23 - IVN-agenda
- Animo zoekt IVN'ers

OVERWINTEREN | COVERSTORY

TEKST: GERMA VLOET; FOTO'S: IVN BEELDBANK EN PIXABAY

Dan popt er ineens een thema voor de MaNie op:
'OVERWINTEREN'.

Volgens het woordenboek:

- 1- gedurende de winter ergens blijven;
- 2 - de winter doorkomen.

We weten dat vogels wegtrekken naar warmere oorden en dat mensen dat ook wel willen doen. Voor andere dieren is het hier goed genoeg. Ze overwinteren in een speciale vorm, bijvoorbeeld een vlinderpop of goed afgedekt onder de grond. Sommige gaan in winterslaap (egel) of zoeken de warmte bij elkaar zoals de bij.

Het begon in juli, rondom onze hulst was ineens een hoop activiteit zichtbaar. Er hing van alles in de lucht. Nader bekeken, buiten dus, bleken dat een heleboel bijen te zijn. Geen idee waar ze vandaan kwamen maar het was een zee van gezoem. Een uurtje later was de rust wedergekeerd en vormden ze een behoorlijk grote bol midden in de hulst. Iemand kent iemand en de volgende dag werden de bijen door een imker opgehaald. Met een aantal keer schudden werden ze van de boom naar de kast overgebracht. Als de koningin in de kast zit zou de rest vanzelf moeten volgen, maar het duurde toch zo'n anderhalf uur. Wel interessant om een keer mee te maken.

Maar waar blijven ze in de winter? Dus internet geraadpleegd en meteen gekeken hoe enkele andere dieren met de winter omgaan. De ene bij is de andere niet: honingbijen blijven samen in de kolonie, de koningin en de werksters komen de winter door met hun eigen honing. Andere wilde bijen verblijven veelal alleen in een holletje. Waar dit holletje zich bevindt, ligt aan de soort. Een houtbij in hout, een zandbij heeft een voorkeur voor zand.

We kennen allemaal ook de winterslaap van bijvoorbeeld de vleermuis en de egel. Deze diertjes moeten zich in de herfst vol eten, anders halen ze de lente niet. Want ook al besparen ze flink op energie door hun temperatuur, ademhaling en hartslag te verlagen, als ze te weinig voorraad overhouden sterven ze van de honger.

Eekhoorns en dassen gaan ook in rust maar zij worden nog wel geregeld wakker om te eten. Je zult ook weleens een groep lieveheersbeestjes binnen zijn tegengekomen, of een vlinder. Zij zoeken binnen in onze warme huizen een lekker plekje. Ze doen geen kwaad, dus laat ze maar lekker zitten. Vlinders kunnen buiten overwinteren in een van hun andere vormen, als rups of pop. Voor al die kleine dieren die in de winter, waarschijnlijk ongezien, in je tuin zitten is het belangrijk om niet te veel op te ruimen. Zij hebben die bladeren en stengels nodig als beschutting en voedsel.

Verschillende vogels die in Nederland blijven, hebben een trucje. Zij kunnen hun veren uitzetten om warme lucht vast te houden, zo blijven ze warm. Tot slot nog wat weetjes over het mooie dier op de voorpagina, de vos. Zij gaan gewoon door maar passen zich wel aan aan het koudere weer. Ze krijgen een dikkere vacht en staart. Deze staart kunnen ze lekker om zichzelf heen krullen. En ook zij zorgen ervoor dat ze voldoende gegeten hebben voordat de winter intreedt. Dit is vooral belangrijk in gebieden waar veel sneeuw komt te liggen. In Nederland lukt het vaak wel om voldoende voedsel te vinden.

Dit is maar een kleine greep uit alle overwintermogelijkheden. In de winter mogen we de dieren in onze tuinen best een handje helpen door ze van extra voer te voorzien. Wil je meer weten? Er zijn veel weetjes en tips te vinden op internet, ook op de IVN-pagina's. Veel plezier ermee en zorg ervoor dat je de winter goed doorkomt.

Op de eerste zaterdag van november werd er weer gehakt, gezaagd en geknipt. Het was natuurwerkdag 2024.

De achtertuin van het voormalig NATO-kamp werd als eerste onder handen genomen. Vooral de Amerikaanse eik, de berk en de vogelkers werden een kopje kleiner gemaakt. In de pauze trakteerde Staatsbosbeheer de ploeg op welverdiende koffie, thee of chocomelk met een heerlijk stukje vlaai erbij. Natuurlijk werd er even tijd genomen voor het maken van een groepsfoto.

Rabo ClubSupport

IVN Maas en Niers dankt allen die op ons hebben gestemd

Zoals in de vorige editie van de MaNie werd aangekondigd, wordt de opbrengst van de Rabo ClubSupport dit jaar besteed aan de aanschaf van educatiemateriaal voor de jeugd.

Het is dus een mooie steun in de rug voor onze jeugdafdeling 'De Groentjes' en de scholen die deelnemen aan ons scholenprogramma.

RABO CLUBSUPPORT

Ten behoeve van:

IVN, Instituut voor Natuureducatie en duurzaamheid, afdeling Maas en Niers

Bedrag:

€ 482,37

de coöperatieve
Rabobank

KERKUILEN IN KERK MOLENHOEK

TEKST EN FOTO'S: DIRK KERKHOFF & FRANK SPIKMANS

Op de kerkzolder in Molenhoek (Noord-Limburg) heeft zich, tegen de verwachtingen in, weer een paartje kerkuilen genesteld. Dit voorjaar hebben ze eieren gelegd en in de zomer vlogen er drie prachtige jongen uit. Een mooi resultaat van gezamenlijk beschermwerk van IVN Maas en Niers en de kerk als gastheer.

Dat er weer kerkuilen nestelen op de kerkzolder in Molenhoek was een mooie verrassing. Hun nestkast was namelijk 'gekraakt' door honingbijen. Een aantal jaren geleden heeft de kerk in samenwerking met een lokale imker gezocht naar een oplossing om de bijen te laten verhuizen. Omdat verhuizen uiteindelijk geen optie bleek te zijn vanwege de lastige bereikbaarheid van de kast, is besloten om het volk te verdelgen.

Omdat wij de kast vanuit het IVN al een aantal jaren niet meer gecontroleerd hadden, hebben we vorig jaar weer contact opgenomen met het kerkbestuur. Al snel volgde een controle. Na een klim over de prachtige gewelven van deze kerk troffen we een kast aan die tjokvol zat met raten. Onder de kast troffen we ook nog het verdelgingsmiddel aan. We hebben de kast ter plekke opgeschoond.

We hadden niet verwacht dat er al direct in het eerste broedseizoen een paartje kerkuilen dankbaar gebruik zou maken van de kast. We waren erg benieuwd hoe dit uit zou gaan pakken, omdat er uiteindelijk toch een verdelgingsmiddel is gebruikt.

Medio juli dit jaar hebben we bij de eerste controle van de kast vier uilskuikens gevonden! Een maand later is het nest opnieuw gecontroleerd, ditmaal om de jongen te ringen. Er bleken nog drie kuikens over te zijn met een geschatte leeftijd van 36-49 dagen oud en ze waren in goede conditie. Bij de nacontrole bleken ze alle te zijn uitgevlogen. De adulte kerkuilen hebben we tijdens onze bezoeken niet aangetroffen.

Meer lezen over het werk van IVN? Bekijk onze website:

www.ivn.nl/afdeling/maas-en-niers/roofvogels-en-uilen of neem een kijkje op https://www.instagram.com/uilen_roofvogelringer_gennep/p/C8wNyFEq6DV/?img_index=1

ECOTOP MAASDUINEN 2024

TEKST: SASKIA EGMOND | FOTO'S: ECOTOP MAASDUINEN

Deze Ecotop was op 2 november in Arcen, in het gemeenschapshuis De Schans. Alweer de tweede top en wat een mooie dag weer! Georganiseerd en tot stand gekomen door samenwerking van de diverse lokale belanghebbende partijen en enthousiaste, natuurliefhebbende vrijwilligers.

De rode draad van deze dag was 'Bossen in het Maasduinengebied' vanuit verschillende invalshoeken belicht in een zestal lezingen. De presentaties omvatten de volgende onderwerpen:

- Landschapsbiografie
- Bosontwikkeling in historisch perspectief
- Kleine ijsvogelvlinders in de Maasduinen
- Nachtlinders in de bossen
- Bladkevers in de Hamert
- Gebruik van steenmeel in de Maasduinen

Wat extra vermelding verdient, is dat de tweede lezing werd gegeven door onze nieuwe voorzitter Ger Frenken. We hopen dat hij te zijner tijd deze lezing ook voor onze club wil geven.

In de middag kon men deelnemen aan een van vier wandelingen, onder leiding van een gids. Gedurende de dag werd ook de inwendige mens goed verzorgd. Tot slot kregen alle bezoekers het boek 'Landschapsbiografie - Nationaal park de Maasduinen' mee. Een schitterend cadeau dat het verhaal en geschiedenis van de Maasduinen vertelt.

Om alvast in de agenda te noteren, de volgende Ecotopdag is op 25 oktober 2025.

IVN'-voorzitter Ger Frenken, hier als gids tijdens de Ecotop wandeling

Raadplaatje

TEKST: MYRIAM VAN BREEVOORT
FOTO'S: TON VAN BREEVOORT

Vraag:

Op deze foto zie je een kevertje.
Waar zit hij op en waarom?

(De oplossing vind je op bladzijde 21)

MIJN MAGISCHE MAAS- EN NIERSPLEK

ZWARTE HEIDE

TEKST EN FOTO'S: GERT VERRIJDT

Mijn magische plek! Tja, da's een moeilijke. Mensen die mij een beetje kennen, snappen wel waarom. Als je al 60 jaar door de Maasduinen struint van Wellerlooi tot Mook en vooral op ongebaande wegen, dan kom je ontzettend veel geweldige plekken tegen, waar je veel uren kunt doorbrengen en van de ene in de andere verrassing blijft vallen.

Het vrij door de natuur bewegen van 60 jaar geleden is nu aan de nodige beperkingen gebonden, zeker als lichamelijke beperkingen daar nog een schepje bovenop doen. Gelukkig zijn er in de regio nog steeds, min of meer onbekende, landweggetjes die je bij geweldige beleefplekjes brengen.

Omdat ik vaak en graag gebruikmaak van diverse camera's, en van een zware telelens (met mijn auto als schuilhut), ben ik dol op zulke plekjes. Een van de mooiste - en ik denk bij velen nog onbekend - is **Zwarte Heide** (ook: De Brem of Graafse Bos genaamd). Het is een natuurgebied ten zuiden van Heijen, ten oosten van het buurtschap Diekendaal. In het gebied ligt een 'nieuw' (of in ieder geval in 2007 hersteld) vennetje. Dat het een hersteld oud ven is, was half april 2024 goed te zien. Toen stond het hele ven plus een fors gebied eromheen helemaal blank, tot veel plezier van een groot aantal verschillende soorten watervogels.

Ree *Capreolus capreolus* in de dekking

Boven links: Oeverloper (*Actitis hypoleucos*)

Boven rechts: Berkenboleet (*Leccinum scabrum*)

Onder: Grote Keizerlibel (*Anax imperator* f)

Het mooiste vind ik om heel zacht aan te komen rijden, raam open, de telelens klaar voor gebruik en de wagen parkeren zodanig dat ik nog half in de beschutting sta, maar toch zicht heb over het hele ven. Dan maar wachten op de dingen die gebeuren gaan.

Dit heeft al vele geweldige momenten opgeleverd: grazende reeën, badende sperwers, groene spechten die dan natuurlijk precies boven de wagen gaan zitten roepen en hakken zodat je ze weer net niet kunt fotograferen en ga zo maar door.

Als ik dan zo'n uurtje alles op me af heb laten komen ga ik zelf maar eens op onderzoek uit. Na een jaar zag je al dat het vroeger wel een ven moet zijn geweest. Er was blijkbaar nog een geweldige zadenbank aanwezig van vele, deels zeldzaam geworden, planten. Naar gelang de juiste tijd en het jaargetij is er ook een verrassende diversiteit aan paddenstoelen en/of insecten te bewonderen. Bijgaande foto's geven iets weer van wat er te zien is. Maar zelf beleven gaat boven alles!!

Bovenstaande tekst is de vierde bijdrage in de rubriek 'Mijn magische Maas- en Niersplek'.
Schrijf jij aflevering vijf?

PADDENSTOELEN BLEIJENBEEK

TEKST: RENÉ ELICH; FOTO'S: HANS DERKSEN, JOOS SWIJGHUIZEN, KEES BASELMAN, MARIAN VINK, RENÉ ELICH

Op 23 oktober ging de fotografiewerkgroep op stap naar de ruïne Bleijenbeek. Daar liepen we samen met de paddenstoelenwerkgroep een route waar veel paddenstoelen te zien zouden zijn. Het weer was niet erg fotogeniek: grijs en een beetje mistig. Later kwam de zon er wel af en toe door.

Veel paddenstoelen waren er zeker, maar de hele kleintjes van nog geen millimeter groot (klein) loop je als onervaren 'kenner' natuurlijk zo voorbij. Elma (coördinator paddenstoelenwerkgroep) wist ze natuurlijk wel allemaal te vinden en te determineren. Een mooie en leerzame ochtend, waar we in twee uur tijd veel moois gezien en geleerd hebben.

NATUURWAARDE ROMAANSE KERKTOREN BERGEN

TEKST EN FOTO'S: NATASCHA BAKKER

Op de begraafplaats in Bergen staat de ruïne van een kerktoeren die in WOII is gebombardeerd. Alleen een deel van de toren staat nog overeind. Het is een bijzondere toren waarvan de geschiedenis teruggaat tot de 13de eeuw! De onderkant van de toren bestaat uit ijzeroersteen, (zeer sterk bouw materiaal). Het middendeel van de toren is gemaakt van mergel.

Het interessante aan mergel is dat het zacht materiaal is en bestaat uit kalk. Mergel is ontstaan uit de kalkskeletjes van kleine diertjes die in ondiep zeewater woonden. Na het sterven van de diertjes bezinken de kalkskeletjes en stapelen zich op de bodem van de zee tot een dikke laag kalkrijk sediment. Je vindt ook schelpen terug in mergel. En dat is te zien in de toren. Als je goed oplet zie je op sommige plekken de schelpen in de mergel liggen. Doordat de mergel zacht is, zijn ook de metselbijtjes er dol op. Ze graven allemaal gangetjes in de mergel. Ook dit is goed in de toren te zien. Inmiddels zijn de beschadigde mergelblokken vervangen door nieuwe mergel dat uit de mergelgroeve komt.

Vele jaren geleden is er in de toren een uilenkast geplaatst en hebben de uilen er ook gewoond. De uilen werden helaas weggejaagd door de kauwtjes. Doordat er groot onderhoud werd gepleegd en de toren in de steigers stond, belde Ger Welbers de gemeente Bergen op met de vraag of het mogelijk was om iets te veranderen aan de toegang tot de uilenkast. Hij had daar zelf wel een idee bij. Zijn ontwerp is uitgevoerd en is dat is een groot succes geworden! De kauwtjes kunnen niet meer naar binnen. Een aantal weken geleden is er een veer in de toren gevonden, hopelijk is die van een uil! Wie het weet mag het zeggen.

Er is nog een andere gebruiker van de toren: de dagpauwoog! Deze vlinders overwinteren in deze toren en houden er een soort winterslaap. Je vindt ze ondersteboven hangend aan de luiken in de toren. Ze hangen daar droog en beschermd tegen de weersomstandigheden. Nu komt er een vraag naar boven: "hoe kunnen vlinders in de kou overwinteren?" Blijkbaar halen ze vocht uit hun lijf, brengen ze hun spijsvertering tot een minimum terug en ze kunnen een soort antivries vormen in hun lichaam. Ze kunnen daardoor zelfs een temperatuur van -20 graden overleven. Kou in de winter is dus geen probleem, maar warmte in de winter wel.

Als je in de winter een vlinder in huis vindt, moet je ze dus snel buiten brengen zodat ze het overleven. Wanneer de verwarming aangaat is de kans groot dat de vlinders het niet overleven. Gelukkig is er geen verwarming in de Romaanse kerktoeren en vliegen de dagpauwogen in het voorjaar weg. Wil je een keer de toren in het echt bekijken? De begraafplaats is openbaar toegankelijk.

NIET ALLEEN MAAR REPTIELEN

TEKST EN FOTO'S: JOHN TOONEN

Hazelworm

Sinds een paar jaar ben ik als vrijwilliger betrokken bij de reptielenmonitoring in ons IVN-werkgebied. Reptielen hebben een heel verborgen leefwijze. Dat geldt zeker voor de hazelworm en de gladde slang. Ik kom ze dan ook zelden tegen en het zijn een paar prachtige soorten in onze omgeving waar ik wel meer over wilde leren.

Voor het onderzoek naar reptielen worden metalen damwandplaatjes of vloertegels uitgelegd in de hei. Deze platen warmen in de zon snel op. Reptielen zijn koudbloedig en zoeken de warmte onder de platen op. Dat maakt het inventariseren een stuk gemakkelijker.

Het eerste jaar monitoring gaf weinig waarnemingen. Ik had maar één keer een ochtend in het voorjaar waarop ik elf hazelwormen vond; mannetjes en vrouwtjes, samen onder de platen. Het was dan ook voortplantingstijd. Maar daarna had ik weer weinig waarnemingen. Als ik die ene dag niet had gehad zou je denken dat de populatie erg klein is. Maar er zijn er meer dan je verwacht. En niet alleen reptielen!

Mieren zijn ook warmteminnend. Die wisten dus binnen de kortste keren de platen te vinden en maakten er nesten onder. Het zou zo maar een apart onderzoek waard zijn om uit te zoeken welke mierensoorten je er allemaal tegenkomt. De rode bosmier gebruikt soms de hele plaat.

De eitjes worden soms helemaal naar boven getransporteerd tot bovenop de begroeiing direct onder de plaat. Zo wordt er optimaal gebruik gemaakt van de warmte.

Meerdere keren heb ik onder een plaat mieren ook een gewone pad aangetroffen. Het leek wel of ze elkaar tolereerden en samen genoten van de warmte.

Ook amfibieën zijn koudbloedig en zoeken in het voorjaar regelmatig de warmte van de platen op.

Behalve de gewone pad zag ik groene kikkers en een enkele rugstreeppad. Ook muizen vinden het comfortabel om lekker droog onder de platen te zitten. Ze voelen zich er thuis en richten het handig in: een plekje om te eten, waar je voedselresten vindt, zoals bijvoorbeeld eikels. En een plekje om te slapen! Daarvoor maken ze een mooi nestje van in elkaar gedraaid gras.

Gewone pad

Dwergmuis

Bosmuis

Het duurde niet lang of ik vond ook diverse muizensoorten. Als je de plaat voorzichtig oplicht blijven ze mooi zitten. Met je fototoestel in de aanslag kun je dan mooie foto's maken en de plaat weer rustig neerleggen, zodat ze niet hoeven te vluchten. De foto is later handig voor de determinatie. Een hele mooie waarneming was de dwergmuis in de buurt van een heideven.

Kleine watersalamander in landfase

Begin oktober keek ik nog eens onder een paar platen en toen vond ik een kleine watersalamander in de landfase, die op weg was naar zijn winterverblijf. In de landfase missen ze de kleuren van het voorjaar, de waterfase en paartijd.

Tijdens een inventarisatieronde loop je door de hei, van plaat naar plaat. Je komt daarbij van alles tegen. **Maar daarover meer in de volgende aflevering van de MaNie.**

De GROENTJES

TEKST EN FOTO'S:
MYRIAM VAN BREEVOORT

Programma januari t/m mei 2025

Groentjesleden ontvangen extra informatie in de week voorafgaand aan elke activiteit.
Meedoen? Dan graag aanmelden per e-mail: groentjes@ivn-maasenniers.nl

Zondag 19 januari

UILEN EN BRAAKBALLEN

10:00 - 12:00 uur

IVN-clubhuis

Zondag 23 februari

ZWIJNEN- EN ANDERE
DIERSPOREN ZOEKEN IN HET
WALD

10:00 - ca 12:30 uur

Vanaf het IVN-clubhuis

Zondag 16 maart

STRUINEN | OP ZOEK
NAAR HET VOORJAAR

10:00 - 12:00 uur

Vanaf het IVN-clubhuis

Zondag 13 april

KIDSPARTY

hele dag

Plaats, tijd en info volgen
nog

Zondagochtend 18 mei

VAN ALLES OVER VOGELS

10:00 - 12:00 uur

In het IVN-clubhuis

Herfstwandeling

TEKST: MYRIAM VAN BREEVOORT; FOTO'S: MYRIAM VAN BREEVOORT, KINDEREN VAN DE ELCKERLYC

In de derde week van oktober kwamen er drie kleutergroepen van de Elckerlyc naar IVN Maas en Niers.

Alle kinderen genoten van een fijne herfstwandeling en lieten dat blijken door ons een mooi plak- en tekenwerk te geven.

Die week kwam er ook een groep van de Piramide. Zij ronden hun excursie af met het maken van een herfstbladeren-schilderij om mee naar huis te nemen.

Bodemdierendag

TEKST EN FOTO'S: MYRIAM VAN BREEVOORT

Op zondagochtend 29 september kwamen de Groentjes naar het IVN-clubhuis om daar naar bodemdiertjes te zoeken.

Tijgerslakken, huisjesslakken, regenwormen, potwormen, duizendpoten, miljoenpoten en slakken-eitjes hebben ze gevonden. Onder de microscoop lijken de slakkeneitjes net parels.

De duizendpoot was zo actief dat hij, om rustig onder de microscoop bekeken te kunnen worden, met loeppotje en al even de koelkast in mocht. Een mooi voorbeeld om uit te kunnen leggen wat koudbloedig is.

En volgens een van de Groentjes heeft de vijver ook een bodem. Dus daar moest ook nog naar bodemdiertjes gezocht worden. Aan het eind van de ochtend werden alle vondelingen weer teruggezet in de natuur.

Nachtvlinderavond

**TEKST: MYRIAM VAN BREEVOORT;
FOTO'S: HENNY MARTENS EN MYRIAM
VAN BREEVOORT**

Op een avond eind augustus gingen we nachtvlinders kijken in Afferden bij Gert en Gerrie Verrijdt. Hun tuin is een natuurparadijsje en we zijn er altijd welkom met de Groentjes.

Er kwamen enkele kinderen mee, hoewel het wel erg laat werd. De meeste nachtvlinders laten zich pas ver in de avond zien.

Maar het was zeker de moeite waard, we hebben veel vlindersoorten kunnen fotograferen.

Gelukkig waren er ook een paar mensen bij die ons van alles konden vertellen over deze mooie diertjes. Zo weten we nu dat deze nachtvlinders de mooiste namen hebben, bijvoorbeeld appeltak, lieveling, gele eenstaart, bruine snuituil en huismoeder.

Henny Martens maakte deze prachtige foto van een koperuil op een takje.

SCHOOLEXCURSIES: even voorstellen.....

Tekst en foto: Caroline Steinmann

CAROLINE STEINMANN

Mijn naam is Caroline Steinmann. Sinds kort doe ik mee als begeleider bij de scholenexcursies. Ik ben 45 jaar werkzaam geweest in het onderwijs en geniet al een half jaar van mijn pensioen. De laatste jaren in mijn werkzame bestaan viel het me op dat er veel kinderen zijn met weinig kennis van de natuur. Juist in een tijd waarin het steeds belangrijker wordt om kinderen (maar ook volwassenen) bewust te maken van alles "wat groeit en bloeit" en te leren zorgdragen voor hun omgeving.

Als begeleider hoop ik daar een kleine positieve bijdrage aan te leveren. Ik vind het mooi om te zien dat de vrijwilligers tijdens de activiteiten fantastisch omgaan met de kinderen. Hoe ze de nadruk leggen op het ervaren met al je zintuigen en zo een stukje kennis overdragen. Kinderen zijn van nature nieuwsgierig en doen dan ook meteen volop mee. Ik ben super enthousiast geworden en kijk al weer uit naar de volgende excursie!

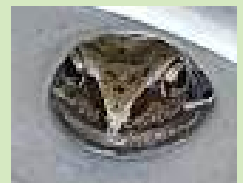
Ter afsluiting: een leuke reactie tijdens de laatste excursie en 'het mysterieuze putje'.

Tijdens de wandeling ziet één van de kinderen een houten paaltje met daarop de bewijzing van een wandelroute; rood vlakje met witte pijl. "Kijk ...YouTube".

Hierboven het mysterieuze putje

Afgelopen zomervakantie was ik met mijn kleinkinderen de buitenplanten aan het begieten. We moesten steeds water halen bij het kraantje. Mijn twee kleindochters konden er geen genoeg van krijgen totdat er opeens iets heel bijzonders te zien was in ons afvoerputje.

HERFSTKLEUREN ZOEKEN

Tekst en foto's: Myriam van Breevoort

Een leuke opdracht tijdens onze herfstwandelingen met scholen, Scharrelkids of Groentjes is 'kleuren zoeken'. We hebben daarvoor wasknijpers op een stevig stuk papier geplakt met daarop verschillende kleuren.

De meeste kleuren zijn gauw gevonden als de Amerikaanse eiken hun herfststooi hebben. Maar het moeilijkste om te vinden is altijd de kleur 'blauw'. Na een tijdje zoeken vond een van de jongens de oplossing: hij kneep de knijper aan zijn blauwe spijkerbroek!

Fotogenieke amfibieën

Tekst en foto's: John Toonen

Jaren geleden had ik nog nooit boomkikkers gezien. Tot we naar Vreewater gingen! Dat was toen de dichtstbijzijnde plaats waar boomkikkers voorkwamen. In het voorjaar hoorden we de kooractiviteit van de mannetjes. Later in het jaar zochten we jonge boomkikkers in de braamstruiken.....

Tot in de jaren 70 van de vorige eeuw kwam de boomkikker ook nog voor in het Boxmeerse deel van het Maasheggebied. De laatste jaren is daar veel natuurherstel en onderhoud geweest. Oude poelen zijn opgeschoond en er zijn nieuwe poelen aangelegd. Door dit biotoofofferstel werden de gebieden weer geschikt voor de boomkikker. En sinds 2021 worden op een aantal plekken weer jonge boomkikkers uitgezet. Zo'n project duurt meestal drie tot vijf jaar. Er worden dan elk voorjaar eiklompjes verzameld uit gebieden waar een goede boomkikkerpopulatie aanwezig is. De eitjes - en later de larven - worden onder optimale omstandigheden opgekweekt. Daardoor is er veel minder verlies dan in natuurwater waar roofkevers en vissen de eitjes en larven opeten. Als de jonge boomkikkertjes uit het water komen, wor-

den ze direct in de nieuwe gebieden uitgezet. Door dit enkele jaren achtereen te blijven doen hoopt men dat er zich een levensvatbare populatie ontwikkelt, die zich dan zelf kan uitbreiden over het gebied.

Een paar jaar geleden ben ik eens met een excursie van het Brabants Landschap meegeweest en ik wist daardoor waar de poelen lagen waar de jonge boomkikkers waren uitgezet. Eind september was het prachtig weer. Ik kreeg toen het idee om eens naar Boxmeer te gaan om te zien of ik ze ook kon vinden. Vaak zitten ze dan te zonnen in braamstruiken. Want uit de wind en in de zon loopt de temperatuur nog aardig op. Ze zitten dan te slapen en je kunt ze dicht benaderen zonder ze te verstoren. Je kunt dan prachtige foto's maken. Ze zijn zo fotogeniek!

Ik vond wel zo'n vijftien boomkikkers, kleine maar ook meerdere volwassen exemplaren. Ik weet niet hoe het project verder verloopt. Maar het ziet er goed uit omdat er overleving is. En er zijn inmiddels voldoende volwassen en volgroeide dieren die aan de voortplanting meedoen. In het voorjaar, de paartijd, wil ik een keer gaan luisteren naar de kooractiviteit van de volwassen mannetjes. Het aantal roepende geslachtsrijpe mannetjes is ook een indicatie hoe het met de boomkikker gesteld is. Het zou heel mooi zijn als deze prachtige soort zich verder zou uitbreiden. Voorlopig moeten we daarvoor nog naar Boxmeer. De prachtige foto's wil ik jullie niet onthouden. Het zijn toch echte juweeltjes!

IVN NATUURWERK-WEEKEND 2024

TEKST: BENNIE EN KARIN; FOTO'S: BENNIE MUSTERS

Overvliegende kraanvogels

Donderdag: Heenreis, Groeve 't Rooth en 's avonds een lezing.

Vrijdag: Bemelerberg, fotopresentatie 15 jaar Zuid-Limburg.

Zaterdag: Eyserbos, spelletjesavond.

Zondag: Excursie ENCIE Groeve, terugreis.

Donderdag 24 oktober: Ik werd opgehaald door Karin; rond 12 uur waren we op de plaats van bestemming. Na de lunch reden we naar de *groeve 't Rooth*, waar wij al een keer eerder waren geweest. Gijs, van het Limburgs Landschap, stond ons op te wachten bij de groeve. Groeve 't Rooth is een kleine groeve, die in 2018 is gestopt met de mergelwinning. De groeve is nu in een afwerkende fase om de laatste restjes op te ruimen.

Helling bij de groeve 't Rooth

De totale werkgroep bestond uit 32 à 34 personen, (een kleinere groep dan in de jaren hiervoor). Vanuit "IVN Maas en Niers" waren John, Frits, Adriaan, Karin en Bennie van de partij. Onder het genot van een heerlijk najaarzonnetje zagen we dat de helling, die we twee jaar geleden ook hadden opgeschoond, al weer flink begroeid was. Dus wij met z'n allen de helling weer op, met hand- of beugelzaag en kniptang. Na 3,5 uur werken was de helling mooi opgeknapt en trokken we naar de slaaplocatie *'t Leyenhoës* in Wijlre. Net voordat het eten klaar was riep Karin ons naar buiten voor een groep van wel 500 kraanvogels. Hier eindigde de dag met een goed avondmaal, gevolgd door een lezing van een kenner over de groeve.

Vrijdag 25 oktober: Op naar de Bemelerberg waar we al snel de Oranje Luzernevlinder spotten. Hier was het de bedoeling om een helling uit te dunnen waartegen vooral berk en brem groeit. Vooral de brem had de overhand genomen en moest weggezaagd en geknipt worden.

Wij kregen als groep van Maas en Niers van Gijs een andere opdracht. We werden het bos ingestuurd om een aantal groepjes bomen om te zagen. Zodoende ontstaat een betere biotoop voor de eikelmuis die het op de Bemelerberg goed doet.

Als ervaren snoeiers namen we deze klus graag aan en hebben met trekzagen mooie snelwegen voor de eikelmuis weten aan te leggen. De 'Maas en Niersgroep' heeft een flink aantal bomen gevloerd en die vervolgens op de overgebleven stroken hoog weggelegd. De eikelmuis speelt namelijk graag *voetje-van-de-vloer* door over de stronken te lopen. Tijdens de pauze werden onze inspanningen beloond met een lekker stuk vlaai en appelsap uit de boomgaard van het Limburgs Landschap.

Zaterdag 26 oktober: Eyserbos/helling. Hier werd de groep vrijwilligers uitgebreid met een groepje vrijwilligers van het Limburgs Landschap en er was ook een drietal mannen van de Orchideeënclub. Ook die namen de zaag ter hand.

Levendale hagedis

Luzerne vlinder

Adriaan en John waren de koning te rijk toen ze een accu-bosmaaier kregen waarmee ze stukken hoog gras mochten maaien. Ik harkte dat netjes op een hoop. Veel vlinders, die dag! Op die helling was het om twee uur 's-middags 23 graden in de zon.

Toen we terug liepen naar de groep, kroop een levendbarende hagedis zonder staart door het gras. Bij gebrek aan een lezing deden we 's avonds spelletjes, zoals tafelvoetbal en sjoelen. Sjoelen ging ons beter af dan het tafelvoetbal. Na twee rondjes werd de score opgemaakt: Jan-Willem werd eerste met 208 punten,

tweede werd Bennie met 205 punten en vierde John met 188 punten.

Zondag 27 oktober: Excursie ENCIE-groeve Maastricht tevens eindpunt van het Pieterpad.

Zoals elk jaar sloten we af met een excursie. Ditmaal gingen we naar de ENCIE-groeve bij Maastricht. Daar werden we rond 10:45 uur verwacht. Er stond een gids klaar om ons rond te leiden door - en over - de groeve. Een prachtig gebied om doorheen te lopen. Het voelt heel buitenlands aan.

Deze prachtige foto van damherten is genomen door Hans Derksen

Hawkins Line | INTERVIEW MET JOS BALLAST

TEKST: RENÉ ELICH | FOTO'S: JOS BALLAST

WIE IS JOS BALLAST EN WAT DOET HIJ ZOAL BIJ DE IVN?

Jos werd eind jaren '80 lid van IVN in Heerlen. Daar hield hij zich bezig met vogels en een beetje bestuur. Na de verhuizing naar Ottersum in 1987 heeft hij zich aangesloten bij IVN Maas en Niers. Hij neemt deel aan de werkgroepen Landschapsbeheer en Roofvogels & Uilen (onder andere het bouwen van nestkasten en controle). Verder is hij actief bij excursies, wandelingen (over het NATO-terrein en het Duits lijntje), de 'Bomen en Volksgebruikenwandeling', workshops, nestkastjes en nog veel meer.....

WAT ZIJN DE ANDERE INTERESSES?

Jos: "Het begint met interesse voor de historie van het Duits lijntje. Dit is de spoorlijn van Boxtel via Gennep naar Wesel, aangelegd door de NBDS (Noord-Brabantsch-Duitse Spoorwegen), als een snelle schakel tussen Londen via Vlissingen naar St. Petersburg. De spoordijk loopt vlak langs ons IVN-clubhuis. Ook liep het tracé op 15 meter van de voordeur van mijn huis in het Pagepark. De Hawkins line sloot later even verder aan op dit Duits lijntje. Dat geheel heeft mijn interesse gewekt om een-en-ander nader te onderzoeken."

WAT IS DE HAWKINS LINE?

Jos: "Aan het begin van de Tweede Wereldoorlog, mei 1940, vielen de Duitser via het Duits lijntje Nederland binnen. De brug over de Maas bij Gennep was met een list (Duitse soldaten verkleed als Nederlandse militairen) gespaard gebleven. De spoorlijn werd door de Duitser gebruikt voor materieel en troepen."

Begin 1945 startte 'Operation Veritable' om vanaf het westen van de Maas het gebied tussen Roer en Rijn te bevrijden. Na hevige gevechten in Gennep, werd de stad op 12 februari 1945 bevrijd.

Bij Oeffelt hadden de geallieerden een baileybrug aangelegd. Met zijn 1222 meter was het de langste van WO II. Er staan nu informatieborden aan beide oevers van de Maas. Maar deze baileybrug had onvoldoende capaciteit voor goederen- en personenvervoer.

Omdat de spoorbruggen bij Mook en Gennep door terugtrekkende Duitse troepen in september 1944 waren opgeblazen moest een ander traject worden gevonden. Dat werd de 'Hawkins line' (ook wel 'Hawkins link' genoemd), aangelegd door Britse militairen van de 182e R.O.C (Railway Operation Company).

Het tracé van de Hawkins Line

Bij Plasmolen liep het tracé parallel met het spoor van de tram van de MBS (Maas Buurt Spoor). Dwars door Milsbeek over het Schuttersplein en dan via de achterzijde van de fabriek van CNC, werd een wisselplaats aangelegd. De naam 'Forest Loop' duidt op het zicht op het Reichswald. Bij het klooster Maria Roepaen is een brug over de Niers gebouwd. De 'Hommersum Junction' is de plaats waar het tracé aansloot op het Duits lijntje. Op verschillende plaatsen was er bewaking, te herkennen aan de goederenwagons op de kaart.

De aanleg van het 13 km lange tracé begon op 12 februari 1945 en was gereed op 26 februari. Na de oorlog is de 'Hawkins line' op 11 juni 1945 overgenomen door de NS. De 'Forest Loop' werd 'Station Milsbeek' en de 'Hommersum Junction' werd 'Aansluiting Gennep'.

In de winter van 1945/1946 spoelde een deel van de railbedding weg en werd het spoor buiten dienst gesteld. In de zomer van 1946 werd begonnen met de afbraak van het spoor.

IS ER NOG WAT VAN DIT SPOOR TE VINDEN?

Jos: "Zo op het eerste gezicht is er nauwelijks iets te vinden. Maar op (oude) luchtfoto's is het tracé nog te zien. Als je in het veld kijkt en als je weet waar het spoor lag, vind je nog wel aanknopingspunten."

Links in de kijkrichting het Duits lijntje richting Gennep. Rechts liep de Hawkins line om hier aan te sluiten op het Duits lijntje (Hommersum Junction).

Maquette van de brug over de Niers

HERDENKING BEVRIJDING GENNEP

Jos: "In het kader van de bevrijding van Gennep worden verschillende activiteiten georganiseerd, waaronder enkele over de Hawkins line.":

- Op 12 februari 2025 is het 80 jaar geleden dat Gennep bevrijd werd. De gemeente Gennep organiseert rond '80 jaar Vrijheid' verschillende activiteiten. Kijk op: www.evenementengennep.nl.
- Op 26 februari 2025 wordt een Cortenstalen lessenaar / informatiezuil over de Hawkins line onthuld. Deze zuil wordt geplaatst bij het punt waar de Hawkins line op het Duits lijntje aansluit.
- Op 9 maart is er bij de IVN een lezing / excursie over de Hawkins line door Jos Ballast.

Als je op Google-maps zoekt op 'Hommersum Junction' vind je meer foto's. Ook op de website www.genneptoen.nl onder 'The Hawkins link' is meer informatie te vinden, evenals foto's. Bij de Stichting Erfgoed Gennep (www.stichtingerfgoedgennep.nl/) kun je ook allerlei informatie vinden. En In het souterrain van de bibliotheek Gennep staat een maquette van de brug over de Niers.

Kijk voor deze laatste twee activiteiten te zijner tijd op de website van de IVN voor meer informatie: <https://www.ivn.nl/afdeling/maas-en-niers/>.

Nestkastcontrole 2024

TEKST, TABEL EN FOTO'S: BENNIE MUSTERS

Al 30 jaar controleert Bennie Musters mezen- en mussenkasten. Destijds gestart met 25 kastjes, zijn het nu welgeteld 85 mezenkasten en 24 mussenkasten.

Vanaf eind april tot begin juni worden deze kasten meermaals gecontroleerd waarbij de aantallen eitjes, jongen en uiteindelijk ook de uitvliegen- de jongen geteld worden. Niet zomaar slechts voor eigen plezier. Zodra alle gegevens binnen zijn wordt de data digitaal verwerkt en vormen zo een zeer gewaardeerde en belangrijke bijdrage voor NIOO-KNAW (Nederlands Instituut voor Ecologie) in samenwerking met SOVON. Vervolgens mogen wij IVN-ers ook jaarlijks in deze kennis delen. Zie hier het schema van afgelopen seizoen.

Naam coördinator	Bennie Musters											
E-mail adres coördinator	bennie.musters@gmail.com											
Broedjaar	2024											
Totaal aantal nestkasten	109 24 huismussenkasten meer dan in 2023. Daarvan waren 37 legkasten bezet en 72 leeg.											
Gemeente/Str eek	Gennep - Ven Zelderheide, Landgoed Zelder											
Vervolg en/of 2e legfels zijn de legfels die gestart vorden minimaal 30 dagen na het 1e ei van de soort in dit jaar en in je eigen gebied												
NESTKAST	Totaal aantal legfels		Totaal aantal eieren		Totaal aantal uitgekomen jongen		Totaal aantal uitgevlogen jongen					
	netwerk voor studies aan nestkast broeders											
	1e legfels	2e legfels	1e legfels	2e legfels	1e legfels	2e legfels	1e legfels	2e legfels				
Koolmees	20		184		166		162					
Pimpelmees	10		112		92		91					
Boomklever	1		7		7		7					
Huismus	1		6		6		6					
Spreeuw	5		26		26		26					
Totaal aantal legsel/ei/jong	37		335		297		292					
Er zijn geen gegevens bekend van: Zwarte mees, Kuifmees, Glanskop, Matkop, Boomkruiper, Bonte Vliegenvanger, Grauwe Vliegenvanger, Grote Bonte Specht, Steenuil, Kerkuil, Gekraagde Roodstaart, Ringmus, Kauw, Holenduif, Bosuil												

Aan de Krommediek in (Oud) Bergen ligt een bijzonder stukje land. We noemen het "de Wij". Hoe dat zo komt? In 2023 startten twee enthousiaste inwonsters met het opschonen van het braakliggende landje. Tot het jaar daarvoor werd dat land bewoond door een paar pony's. Het opschonen was een heidens karwei en om het af te maken zaaiden ze ook nog een wilde bloemenmengsel in.

In 2024 werd hierop ingehaakt door Bianca van de lunchroom in de Mariaschool. Zij kon het landje officieel pachten, zodat dit verder ontwikkeld kon worden tot een gebiedje voor alle inwoners van Bergen en omstreken. En voor haar lunchroom kon ze verse, biologisch geteelde, ingrediënten van het land halen.

De dorpsraad vond het een goed plan en ondersteunde haar bij de verdere ontwikkeling. Inmiddels is er een grotere groep inwoners bij betrokken, die met veel enthousiasme iedere donderdagochtend aan het werk is. Zaden, zaailingen, stekjes en plantjes werden gedoneerd door inwoners, om een plekje te krijgen in de Wij. Gereedschap en ander materiaal kwam spontaan onze kant op. Wekelijks steken kinderen, ouders en leerkrachten van groep 7 en 8 van de Klimop (en mogelijk straks ook van de Fontein?) hun handen uit de mouwen. Daarnaast is er maandelijks een "werkochtend". Dan worden er verschillende klussen aangepakt, zoals de schuilplaats voor de lammetjes. Ook van de gemeente kregen we ondersteuning.

Hoe het er nu uitziet? Er is een hondenspeel"Wij", waar honden lekker los kunnen lopen, rennen en spelen, terwijl de baasjes op een picknickbankje van hun spel kunnen genieten. In een ander deel van het terrein is een wadi, waar 5 lammetjes en 3 eenden hun thuisplekje hebben. Er is een wilgentenenhut, een moestuingedeelte, een kruidenspiraal, een vuurplaats en een gezellig zitje bij het stalletje, dat er nog staat vanuit de ponytijd. Het is een veld waar de wilde bloemen welig tieren, een vergaderplek...

En er zijn plannen: meer bomen, struiken, planten in een voedselbosstructuur, een pluktuin, een blote-voeten-belevenispad en een stalletje

1. Entree	8. Vuurplaats
2. Wilgenthut	9. Wilde bloemen strook
3. Zitje	10. Compost opslag
4. Stallen	11. Schapen wei + Schapen
5. Schuifafels	12. Wadi
6. Kruidenspiraal	13. Waterpomp
7. Groente bedden	14. Honden wei
15. Geplante fruitboomjes	

voor de uitgifte van groente en fruit dat is geoogst van de Wij. Het is prachtig om te zien hoe een klein en dapper initiatief kan uitgroeien tot een biodivers paradijsje voor mens, dier en plant!

Wat we nog kunnen gebruiken? Kom eens langs en wie weet word je net zo enthousiast als wij om mee te helpen en mee te denken! Of je maakt gewoon gezellig een praatje. Het heet niet voor niets "de Wij".

Voor meer informatie:

Esther: essiehoeve@gmail.com | tel. nr. 06 1033909;

Meggie: driessen4@hotmail.com

IVN DANKFEEST 2024

TEKST: RENÉ ELICH | FOTO'S: GERMA VLOET, RENÉ ELICH

Het nieuwe bestuur heeft op zaterdag 26 oktober 2024 een dankfeest georganiseerd voor alle actieve leden, vrijwilligers en werkgroepleden van ons IVN. De bezoekers werden verwelkomd met koffie of thee en iets lekkers. In een korte toespraak bedankte onze nieuwe voorzitter, Ger Frenken, de coördinatoren en de leden van de werkgroepen voor hun inzet voor het IVN. Het is een actieve club, ga zo door! Een speciaal woord van dank werd uitgesproken aan Myriam voor het regelen van het feestje.

Tevens werden de acht jubilarissen (personen die 25 jaar lid zijn van IVN Maas en Niers) gehuldigd met een oorkonde en een fraaie bos bloemen. Na afloop van de plechtigheden was er een lekkere kop soep en wat te drinken en te knabbelen. En er was tijd om even bij te praten, waar druk gebruik van werd gemaakt.

FOTOBIJSCRIFTEN:

BOVEN: links: de oorkondes en de bloemen liggen klaar!

midden: bloemetje voor Myriam van Breevoort;

rechts: huldiging Birgit Ratering-Arntz

RECHTS: "SASKIA'S SOEPCORNER 'T KAN NIET OP!"

Oplossing raadplaatje

Op een natte, grauwe dag in de herfst gingen we op zoek naar paddenstoelen bij de Mookerhei. Er zijn zo veel soorten paddenstoelen. Ook op afgevallen dennenappels of herfstbladeren op de bosgrond vind je soms hele piepkleine. Die wilden we op de foto zetten.

Maar wat ook zeer de moeite waard was om te fotograferen, was dit kleine meeldauwlieveheersbeestje, zich vastklampend aan een beukenblaadje. Ruw verstoord in zijn schuilplaats tussen de blaadjes. Maar zie eens die oogjes en hoe de pootjes zich vasthouden aan het steeltje. Na de foto hebben we het beestje voorzichtig weer verstopt tussen het blad onder de bomen.

Onverwachte hulp voor onze Landschapsbeheergroep

TEKST EN FOTO'S: JOHN TOONEN

Voor de Landschapsbeheergroep is het seizoen eind september ook weer begonnen. We hadden al meteen een flinke klus, die uiterlijk in oktober afgerond moest zijn omdat het werkzaamheden bij een poel betrof. Om precies te zijn: de poel op de Henakker in Gennep, achter de Hubo. Op verzoek van Staatsbosbeheer moesten alle schietwilgen verwijderd worden en daar zaten flinke afmetingen tussen!

We zijn er direct aan begonnen. De afspraak was dat wij de bomen zouden zagen en de takken op hopen zouden leggen. De Bosploeg van Dichterbij gaat deze later hakselen. Op de eerste werkdag kregen de koeien in het weiland in de gaten dat er wilgentakken op hopen lagen. Daar zijn ze verzot op! Na de pauze bleken de dieren niet meer weg te slaan bij de hopen die we gemaakt hadden. Toen we de volgende dag nog even zijn gaan kijken waren we stomverbaasd! Van de hopen was niets meer over; al het blad en de dunnere twijgen waren van de takken gevreten.

De tweede werkdag duurde het niet lang! Al na het starten van de eerste kettingzaag kwamen de koeien in galop aangerend! Als we een boom lieten vallen moesten we eerst de koeien van de valplek weggagen, maar als de boom eenmaal op de grond lag waren ze er sneller bij dan wij en werd het blad direct van de boom gevreten.

De laatste werkdag konden we rustiger werken, de koeien bleven ver weg in de wei staan. We dachten al: "Die hebben de buik inmiddels vol met wilgenblad en het komt ze de neus uit". Maar goed ook dat ze verder weg bleven want de inzet van een lier was nodig om de laatste bomen die overhingen de goede kant op te laten vallen. Echter een paar uur later stonden toch alle koeien weer bij de takkenhopen en ook die zijn weer helemaal kaalgevreten. Onverwachte hulp dus voor onze werkgroep en minder werk voor de Bosploeg met het hakselen. We denken er over om ze vaker in te huren!

Al met al waren het weer eens ouderwetse dagen! Grote bomen zagen en lieren: we kunnen het nog steeds! Ik ben trots op de groep die de klus in drie ochtenden geklaard heeft. Zie de foto's voor het bereikte resultaat.

Mocht je na het lezen van dit stuk interesse hebben voor deze groep meld je dan bij de landschapsbeheergroep en doe gewoon een keer mee en kijk of het iets voor jou is!

Wij zijn inmiddels ook gestart met een groep op de dinsdagmorgen, ook hiervoor ben je van harte welkom! landschapsbeheer@ivn-maasenniers.nl

Geplande activiteiten | agenda voor de komende periode

Voor 2025 hebben we al een aantal lezingen en interessante events in beeld. Van een aantal activiteiten zijn nog niet alle details bekend. Zodra die bekend zijn, worden ze in een 'nieuwsblok' en de 'agenda' op onze website gedeeld. Blijf de site dus in de gaten houden!

Zaterdag 1 februari 2025

Landelijke insectendag door EIS – zie onze website
Locatie: Flora Boskoop (naast station Boskoop)

Woensdag 26 februari 2025 (middag)

Onthulling Cortenstalen lessenaar Hawkins line
Locatie: vanaf IVN-clubhuis Gennep

Zondag 9 maart 2025 (middag)

Lezing / excursie over Hawkins line
Locatie: IVN-clubhuis Gennep

Maart 2025

Lezing over de Maasduinen door Ido Borkent

April 2025

Lezing over bermbeheer gemeente Gennep door Lidewij Keser

Mei 2025

Lezing over biodiversiteit door Peter Megens

Oktober 2025

Ecotop Maasduinen 3e editie

Najaar 2025

Lezing over bomen door Angelique Zeelen

Najaar 2025

Lezing over inheemse wilde planten door FLORON

Animo zoekt IVN'ers in Mook en Middelaar

Natuur- en Milieugroep Animo wil graag kennis maken met leden van IVN in de Gemeente Mook en Middelaar.

Animo is al jaren actief in het behouden en verbeteren van de natuur. Voor informatie over onze activiteiten kun je kijken op <https://maasburen.nl/pagina/natuur-en-milieugroep-animo>. IVN'ers die belangstelling hebben om hier (op wat voor manier dan ook) aan mee te doen, kunnen een bericht sturen naar info@natuurgroepanimo.nl.

UITGAVE MANIE EN AANLEVEREN KOPIJ

De **MaNie** is een uitgave van de afdeling Maas en Niers van het IVN. Het blad is ook te bekijken op onze website www.ivn.nl/afdeling/maas-en-niers.

Daar vind je ook de actuele informatie over wandelingen, activiteiten en interessante links.

Kopij voor de volgende (lente-)uitgave vóór 27 februari 2025 sturen naar redactie.manie@ivn-maasenniers.nl. Alle bijdragen aan de **MaNie** worden op persoonlijke titel gedaan en bevatten niet altijd de visie van redactie en/of bestuur. De redactie behoudt zich wel het recht voor stukken in te korten. Kopij met een karakter dat niet bij de IVN past (bijvoorbeeld commercieel of politiek) wordt niet gepubliceerd.

Wil je de digitale nieuwsbrief ontvangen met actuele berichten? Stuur een mailtje naar: secretaris@ivn-maasenniers.nl.

DE FOTOJAGERS VAN IVN

Gewapend met camera struinen zij door ons inspirerende landschap

